

Eén groot zweetfestijn

In de dramaserie **De troon** zijn we getuige van de intens getroubleerde levens van onze eerste koningen.

Ook het maken van dit prestigieuze epos was een worsteling, vertelt regisseur **Erik de Bruyn**.

DOOR MINOU OP DEN VELDE

ERIK de Bruyn (47) debuteerde in 2000 met de energieke speelfilm *Wilde mossels* en maakte in 2007 de kleine arthousefilm *Nadine*. Met *De troon* levert hij zijn eerste dramaserie af. De zesdelige serie belicht het bewogen leven van de eerste koningen van Nederland: Willem I, II en III, en is geïnspireerd door het spraakmakende boek *Voor de troon wordt men niet ongestraft geboren* van Dorine Hermans en Daniela Hooghiemstra. Het scenario is geschreven door Ger Beukenkamp, die eerder tekende voor *De kroon* (2004) en *De prins en het meisje* (2007).

In hoeverre heb je de koningen gebaseerd op het boek Voor de troon wordt men niet ongestraft geboren?

Erik de Bruyn: 'Voor Ger was het nog een inspiratie, maar ik had zelf ook onder andere *De ridder en de grootvorstin* van Michel Didier gelezen, over Willem II en zijn vrouw Anna Paulowna, en een biografie over Willem III van J.C. Kikkert. En daar staan weer allerlei andere feiten in, dus ik ben de karakters gaan interpreteren. Willem I werd een despoot genoemd maar hij was ook de man die bedacht dat wij kanalen moesten graven en dat er een textielindustrie moest komen en een centrale Nederlandse bank. Je zou Willem II een overijdele biseksueel kunnen noemen, maar hij was ook een ridder. Willem III werd destijds een boosaardige gorilla genoemd, maar ik las ook dat hij joyeus was, dus besloot ik van hem een *enfant terrible* te maken, type Theo van Gogh of Jim Morrison.

De werkelijkheid is altijd rijker dan je kunt tonen in een serie, dus moet je de geschiedenisfeiten durven loslaten, daar heb ik bij Ger op aangestuurd. Kijk, Thorbecke, de grondwetswijzigingen, Waterloo, dat zit er allemaal in. Maar ik wilde de scripts zo bewerken en

uitvoeren dat het meer een meeslepend familie-epos zou worden dan een historisch correct drama.'

Wat vond Ger Beukenkamp, de scenarist, daar van?

'Soms zei hij wel: dit moet echt want dat is zo gebeurd. Maar af en toe moest er iets productieel vereenvoudigd worden. De belangrijkste beslissing was om zestig procent niet in Nederland te draaien maar in Hongarije. In Paleis Noordeinde mochten we niet filmen. En als je in Nederland een galopperend paard wil vastleggen kun je nauwelijks een landschap vinden zonder hoogspanningsmasten. Het verhaal speelt zich af in Polen, Duitsland, Engeland, Rusland en Parijs maar dat hebben we uiteindelijk allemaal opgenomen in Hongarije. Daar vonden we prachtige paleisinterieurs en uitgestrekte heuvellandschappen. Natuurlijk zullen mensen zeggen: dit kasteel is helemaal niet paleis Noordeinde! Maar dat interesseert me echt totaal niet!'

Maar Beukenkamp zit daar wel mee?

'Ja, hij vond dat aanvankelijk iets moeilijker. Maar laten we eerlijk zijn: Willem II gaat naar Windsor Castle, maar zo'n enorm paleis vind je niet in Hongarije. We vonden wel een gevel die er een beetje aan deed denken. Is dat nou

Erik de Bruyn (I) op de set van *De troon* met

zo erg? De kern is dat Willem II daar voor prinses Charlotte staat omdat hij met haar wil trouwen. Daar draait het om.'

Speelden de schrijfters van Voor de troon wordt men niet ongestraft geboren nog een rol?

'Tijdens de scriptbewerking zochten zij antwoorden op vragen als: hoe rookten ze in die tijd en aten ze wel met een lepel en waren er al wc's in die paleizen? Zij zijn echt onderzoeksjournalisten, dus zij zeiden soms: maar dat kan echt niet, want dat ging zo niet! Dat werd al snel een probleem, dus we zijn zonder hen verder gegaan. Het was zelfs zo dat we op een gegeven moment dachten: nu moet ook Ger eruit, want hoe iets op papier staat is iets anders dan hoe je iets filmt. Hij vond bijvoorbeeld dat de koninklijke familie rustig zittend geïntroduceerd moet worden en ik besloot: nee, ik introduceer ze lopend, want ik wil meer dynamiek. De wildheid van de film *La Reine Margot* (van regisseur Patrice Chéreau, 1994 -red.) sprak me enorm aan. Daar zit de camera bovenop de acteurs, tussen het bloed en de modder, en het hele idioom van nette kostuums en historische correctheid is eigenlijk weggegomd.'

Sophie van Winden en Egbert Jan Weeber

Er is de laatste jaren meer koningshuisdrama gemaakt. Heb je dat vooraf allemaal verslonden?

‘Nou nee. Ik vind dat ik niet moet zien wat Peter de Baan maakt om dit te maken. Ik heb wel een stuk van *Juliana* gezien en zo wilde ik

het in ieder geval niet, met al die notabelen die perfect gearticuleerd Nederlands spreken. Wij hebben gekozen voor de taal van nu. Marie-Antoinette van Sofia Coppola vond ik erg inspirerend, vooral de anachronismen, en daar heb ik ook mee gespeeld. In een scène

zingt de minnares van Willem III een liedje voor hem, en dat is “Love the one you’re with” van Stephen Stills, uit 1972! Die titel is eigenlijk het adagium van de hele serie. Vaders kunnen niet met hun zonen omgaan en je mag niet trouwen met degene van wie je houdt, want je wordt gewoon uitgehuwelijkt.’

Je hebt niet de meest bekende acteurs gecast.
 ‘Het is relatief een *high budget*-serie dus de omroep wil graag een groot kijkerspubliek. In het begin heb ik er vrij hard voor moeten vechten dat het niet alleen maar omroepco-ryfeeën of Bekende Nederlanders zouden worden. Zo is Chantal Janzen ooit even opgeworpen voor de rol van prinses Marianne. Daarnaast heb ik me niet precies gehouden aan hoe die koningen er echt uitzagen. Ik neem liever karaktereigenschappen als basis in plaats van de plaatjes. Willem II was eigenlijk al vrij vroeg kaal, moet je dan denken: dat ga ik doen want zo was het? Dragan Bakema is niet kaal maar hij zet Willem II wel precies neer zoals ik hem zie: als een gepassioneerde, maar ook getormenteerde man.’

Hoe pittig was deze productie?

‘Het was eigenlijk niet te doen in de tijd die we hadden. Soms moesten we woest improviseren. Bij de sterfscène van Mimi had ik bedacht om zeven verschillende shots te maken maar dat moest ik terugbrengen naar één shot, omdat we het paleis uitmoesten.’

Hoe voelde je je onder dat soort keuzes?

‘Ik had echt slapeloze nachten; de redder van deze serie is misschien wel zopiclon, het slaapmiddel. Het is ook zo complex met alle jaartallen, paleizen, *art direction* en jurken, en ook nog ouder wordende acteurs. Willem

Yorick van Wageningen (45) speelt **Willem I**

‘Het Nederlandse koningshuis heeft iets kneuterigs, en ik denk dat deze serie de grondslag daarvan blootlegt. Ze bedoelen het allemaal goed maar het komt allemaal zo moeilijk over het voetlicht. Willem I voelt zich door iedereen onbegrepen. Die drie koningen waren wereldvreemde mensen, toen nog meer dan nu.

Willem I tobt heel erg en vecht tegen het koningschap en zijn slechte imago. Die strijd maak ik zichtbaar door het gevecht met zijn lichaam dat hij als het ware de hele tijd met zich meesleept.

Willem I en zijn zoon Willem II willen graag contact met elkaar maar op een of andere manier kunnen ze dat niet. Willem I is opgevoed door vrouwen en heeft geen idee hoe hij een vader moet zijn. Hij doet het met kracht en afstand terwijl zijn zoon naar liefde hunkert. Mijn lievelingsscène is die waarin ik mijn zoon aanpak na het sterven van zijn grootmoeder. Ik heb spionnen uitgezet om te zien waar hij zich mee bezig houdt en daar confronteer ik hem mee. We draaien de hele tijd om elkaar heen en proberen een band te krijgen maar het lukt maar niet. Aan de ene kant wil ik hem omhelzen en vertellen dat ik hem begrijp maar er komt alleen maar bagger uit mijn mond, en Willem II barst in tranen uit.’

II en III worden elk door twee acteurs gespeeld, maar wanneer wordt Dragan Bakema Jeroen Willems, en kloppen de dialogen dan nog? Het is heel veel denkmateriaal. En je werkt onder hoogspanning omdat je voortdurend moet rushen.'

Waarom heb je je acteurs niet met grime ouder gemaakt?'

'We hebben het wel gedaan met Yorick van Wageningen, hij speelt in zijn eentje Willem I en had drie pruiken. Maar het duurt uren om iemand met latexmaskers ouder te maken. Die tijd was er niet. Weet je, eigenlijk zien politici en netmanagers niet in hoe ar-

beidsintensief het maken van goed drama is. Er is nog steeds te weinig geld. Wat wij nu hebben gedaan met *De troon*, ik hoop niet dat dit de norm wordt, want het was eigenlijk te zwaar voor iedereen.'

Hoe heftig was deze productie voor de acteurs?'
'In Hongarije is het 42 graden in de zomer. De kostuums hebben vilten onderlagen, en voor de dames waren er korsetten en onderrokken. Het was één groot zweetfestijn, haha, voortdurend stonden er mensen klaar om te deppen en de haarstukken bij te werken.'

Wat was, ondanks de stress, tijdens deze productie je ultieme geluuksmoment?'

'Ik heb Debbie Wiseman gevraagd de muziek te componeren, omdat ik ook in de score een Angelsaksische grandeur wilde uitdrukken, met melodieën die je meevoeren, zoals vroeger bij *The Onedin Line* of *Twin Peaks*. In haar studio in Londen liet Debbie me wat horen en toen (zijn ogen worden vochtig), toen was ik wel even ontroerd, zo fantastisch! Opeens valt wat je allemaal bedoeld hebt op zijn plaats.'

De troon

▶ ZATERDAG, NEDERLAND 2, 20.15-21.15 UUR

Dragan Bakema (29) speelt de jonge Willem II

'Willem II was een kunstliefhebber, hij had een slechte relatie met zijn vader, en hij was machtswellustig en fatalistisch ingesteld. Ik laat hem met een blik van verafschuwing kijken naar al die mensen en paleizen om hem heen. Het is een façade die ik in aflevering vier, als in zijn leven alles afbrokkelt, laat vallen.

Zijn grootste worsteling is dat hij niet mag zeggen wie hij is, namelijk een man die van vrouwen én mannen houdt. Wij leven op deze planeet om te neuken, en als je niet mag zeggen met wie je wilt neuken is dat het ergste wat je kan overkomen.

De trouwerijscène met mijn vrouw, Anna Paulowna, in die grote mooie kerk, vond ik heel gaaf. Ik vind het een mooi gegeven dat een prins met een Russische prinses trouwt die een veel grotere kracht is dan ons kleine koningshuis. Kneuterdijk, zo noemt zij Nederland, haha. Willem II is een behoorlijk arrogant ventje, maar in die kerk is-ie voor het eerst een keertje stil en onder de indruk.'

Marcel Musters (50) speelt de oude Willem III

'Willem III was een woeste, grillige man met charmante kanten. Dat vind ik leuk om te spelen, zo'n man die je niet kunt pakken.

Fysiek heb ik me niet ingehouden. In mijn normale leven hou ik bij wijze van spreken mijn buik in en nu liet ik hem gaan. Bij één scène moest ik in badpak in een vijver poedelen en dat ziet er echt niet uit met die spierwitte benen maar dat buit ik helemaal uit.

Eigenlijk was het onmogelijk om deze serie te maken voor zo weinig geld. Dat is doodzonde. Toen ik het scenario las zat er een hele mooie scène in waarin Willem III geïntroduceerd wordt. Hij staat dan op het balkon van zijn maîtresse, uitkijkend op de rivier en als er een boot voorbij vaart trekt hij zo zijn kamerjas open en laat zijn geslacht zien van: dit ben ik! Vervolgens komt de burgemeester woedend binnestormen. Een heel mooie scène waardoor je meteen begreep wat voor type man hij was, maar die was te duur, we moesten iets improviseren. Als ik geweten had dat die scène niet gedraaid zou worden had ik misschien getwijfeld of ik mee zou moeten doen. Je kunt zoiets niet zomaar schrappen, dan gaat er iets van die koning af.'

FOTO'S: MARTON VIZKELETY EN GYORGI KOVACS